

A József Attila-díjas író 2004-től a Magyar Írószövetség titkára volt. 2010-től a Fidesz országgyűlési képviselője. A parlament kulturális és sajtóbizottságának elnöke. Mostantól ő irányítja a Nemzeti Kulturális Alapot is, miután Jankovics

Marcell közös megegyezéssel távozott az NKA elnöki posztjáról. Az író-politikust az Új Színházzal kapcsolatos botrányról is kérdeztük. SÁNDOR ZSUZSANNA interjúja.

► Amikor kinevezték az NKA elnökének, egyáltalán eszébe jutott, hogy le kellene mondania politikai pozíciójáról?

– Nem. Feladataim között nincs sem jogi, sem egyéb összeférhetlenség. Amikor képviselő lettem, rögtön leköszöntem a Magyar Írószövetség titkári tisztségéről. Az valóban elfogadhatatlan lenne erkölcsileg, ha a Fidesz politikusaként civil szakmai társaságot irányítanék. Az NKA viszont nem független társadalmi szervezet, hanem az állam fontos kulturális pénzosztó szerve, amelyet a szakminiszter irányít. Az ő „meghosszabbított keze” az NKA elnöke.

► De az NKA-t azért hozták létre 1993-ban, hogy a honi kultúra finanszírozásában szakmai értékek érvényesüljenek, ne pedig hatalmi érdekek. Ezért eddig soha nem is neveztek ki politikust a szervezet elnökévé. Ezt az íratlan szabályt szegte most meg a Fidesz.

– Pontosítsunk: 1996-ban a Horn-kormány kulturális helyettes államtitkárát, Török Andrást helyezték az NKA élére.

► Ő mégsem pártpolitikus volt.

– Szerintem az alap működését nem befolyásolhatja, hogy az elnöke valamely párthoz kötődik-e, vagy sem. Én arra törekszem, hogy a szervezet értékrendileg kiegyensúlyozottabbá váljon, mint amilyen az MSZP-kormányzás idején volt.

► Úgy érti: jobbra tolja az NKA-t?

– Arra utaltam: egyetlen konzervatív gondolkodó sem kerülhet hátrányba a világnézete miatt, miként egyetlen baloldali vagy liberális sem. Az NKA

alapelvein nem változtatunk: a pályázatokat elbíráló kurátorok felét ezután is a kultúráért felelős miniszter jelöli, másik felét a szakmai szervezetek delegálják. Én elnökként a pályázatok elbírálásában nem veszek részt. Ugyanakkor politikusként hatékonyabban lobbizhatok, hogy több pénzünk legyen. Az alap az ötös lottó játékadójának 90 százalékából gazdálkodik, ám ezt 70 százalékra akarta csökkenteni a Nemzetgazdasági Minisztérium. Sikerült meggyőzőm a miniszterelnököt: ne vonjanak el a forrásunkból. Sőt Orbán Viktor azt is támogatja, hogy a pornográf termékekre és szolgáltatásokra újra bevezessük a kulturális járulékot, amelyet az előző kormányzat megszüntetett. Ez szintén az alap bevételeit növeli. Miközben azért spórolnunk kell a szervezeti költségeinken: főleg 17 állandó szakkollégiumot fenntartani.

► Az NKA előző elnöke, Harsányi László is „karcsúsítani” akart. Ám úgy találta: óhatatlanul sérülne a szakmaiság elve, ha összevonnák a különféle műfajok kollégiumait.

– Mi mégis megpróbáljuk. Mivel például a filmfinanszírozás szinte teljes egészében átkerült a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz tartozó Magyar Nemzeti Filmalaphoz, nincs szükség arra, hogy az NKA-ban külön mozgóképes kollégium legyen.

► Nem gondolja: ha megszüntetik

Nem olvastam

Interjú L. Simon Lászlóval

ezt a forrást, azzal hozzájárulnak a hazai filmgyártás további központosításához? Akit a filmapal elutasít a forgatókönyvével, az nem tud máshova fordulni támogatásért.

– Azért nálunk is marad mozgóképes pályázat, például tervezzük az art-mozihálózat támogatását. De ehhez nem kell külön szakkollégium. Egyébként szeretném, ha egyes méltatlanul elhanyagolt területekre is jobban figyelni, például a cirkusz- és bábművészetre. A színházi, zenei és táncos terület egybefogásával létrehozhatjuk az NKA új előadó-művészeti grémiumát, amelynek tagjait a különböző szakterületek delegálhatják.

► Esetleg egy akrobata vagy bú-

Dörner dolgozatát

vész dönt majd arról, melyik színházi produkciót érdemes támogatni?

– Nincs teljesen igazságos finanszírozási rendszer: az eddigi sem volt méltányos. Azzal az elképzeléssel jöttem ide, hogy sokszínűbbé tegyem a magyar kulturális életet, összehozzak, közös gondolkodásra készítsek alkotókat. Többségükre egyfajta csőllátás jellemző: kiállítások megnyitóján ritkán látni írókat, a színházi bemutatókra nem járnak képzőművészek. A kulturális élet szereplői nem reflektálnak egymásra. Ez is megnehezíti a párbeszéd kialakulását.

► Eleve viharos időszakban vette át az NKA vezetését. Amióta Tarlós István önkényesen kinevezte Dörner György és Csurka István párost az Új Színház élére, a kultúrharc a tetőfokára hágott. Dörner pályázatában az is szerepel: számítanak az NKA támogatására is. Ha önök finanszírozzák az újnnyilas színházat, szembekerülnek a honi művészeti élet színe-javával s minden jóérezésű emberrel. Ha pedig nem hajlandók az útszéli „eszmék” produkcióit pénzelni, a radikális jobboldal haragja zúdulhat az alapra.

– Várjuk meg, milyen lesz a Dörner György vezette színház. Állítólag Illyést, Páskándit, Sarkadit akarnak

játszani. Márpedig ők nem „útszéli” szerzők. Erős túlzásnak tartom, hogy már előre „újnnyilas színházként” ítélik nekik róluk.

► Úgy gondolja, előre ítélik nekik? Dörner a Jobbik gyűléseinek szónoka, a MIÉP-es Csurka antiszemita megnyilvánulásai közismertek. Dörner a pályázatában azt is írta: szerinte a kulturális életünket „beteges liberális hegemonia” jellemzi, és ő maga azonosul Csurka „szellemiségével”.

– Viszont közelről ismerem leendő főrendezőjüket, Pozsgai Zsolt író: még soha semmilyen szélsőséges megnyilvánulást nem hallottam tőle. S ha csakis klasszikus és kortárs magyar darabokat akarnak színre vinni, jogos közönségigényt elégíthetnek ki. Miközben az is igaz: többségében liberális értékrendű emberek vezetnek a budapesti színházakat. Persze Dörner egyes kijelentései nekem sem tetszenek, ám attól még jó színésznek tartom.

► De ennek semmi köze Dörner színházához: kinevezésével Tarlós politikailag és kulturálisan is zöld utat adott a szélsőjobboldalnak egy olyan pályázati iromány kapcsán, amelynek szakmai színvonalja nulla. Dörner leírta, náluk rendez majd a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház vezetője, de a nevét sem tudta pontosan: Bocskárdi Lászlót Miklósként tüntette föl. Jiří Menzelt is felsorolta a meghívott rendezők közt, és az ő nevét is rosszul írta le. Bocskárdi és Menzel a sajtóból értesültek, hogy belekerültek Dörner pályázatába, s felháborodottan tiltakoztak.

– Nem olvastam Dörner dolgozatát, ám az valóban problematikus, ha valaki ilyen hibákat követ el a pályázatában. Mivel azonban az Új Színház-

nak a főváros a fenntartója, a parlament kulturális bizottságának elnökeként nincs jogom beleszólni az ügybe. A színházi szakma helyett sem foglalhatok állást. Annyit mondhatok:

Márta Istvánt, az Új Színház eddigi igazgatóját kitűnő vezetőnek tartom, sajnálom, hogy a szakma egy része nem vele szolidáris, hanem Dörner politikai nézeteivel foglalkozik.

► Emlékszem, amikor a Jobbik alpárian támadta Alföldi Róbertet, ön kiállt a Nemzeti igazgatója mellett. Tarlós döntését még inkább kifogásolhatná, hiszen a főpolgármester most voltaképpen a Fidesz nevében legitimálta a radikalizmust, az antiszemitizmust.

Dörnerék kinevezése ellen a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége is tiltakozott. Amire Kerényi Imre – aki a miniszterelnök személyes megbízottjaként az alaptörvény propagandistája – az Echo TV-ben úgy reagált: „Az élet sok mindenben Csurka

Istvánt igazolta. A Mazsihisztnak meg kell szoknia, hogy végre magyar embert neveztek ki egy budapesti színház élére.”

– Nincs tudomásom arról, hogy Tarlós István a döntése előtt bárkivel is konzultált volna a Fideszből. Másfelől: a Fidesz és holdudvara sosem volt egységes. Ekkora szavazótábornak nem könnyű egyértelmű irányvonalat kijelölni. A konzervatív emberek ízlése sem egyforma. Értékekről, irányzatokról persze vitatkozhatunk, de az kétségkívül elfogadhatatlan, hogy alkotóink, köztük a budapesti színház-igazgatók magyarságát megkérdőjelezzék. Egyébként sokat járok színházba, s mindenhol találok kedvemre való előadást. Láttam például Az ember tragédiáját a Nemzetiben, Alföldi Róbert rendezését: a közönség felállva tapsolt, köztük nem egy kormánypárti tisztségviselő is. Én abban hiszek, hogy az országnak higgadtságra, mértéktartásra, józanságra van szüksége. Ehhez pedig középen kell maradni, és elutasítani minden szélsőséget. ■

Nincs tudomásom arról, hogy Tarlós István a döntése előtt bárkivel is konzultált volna a Fideszből.